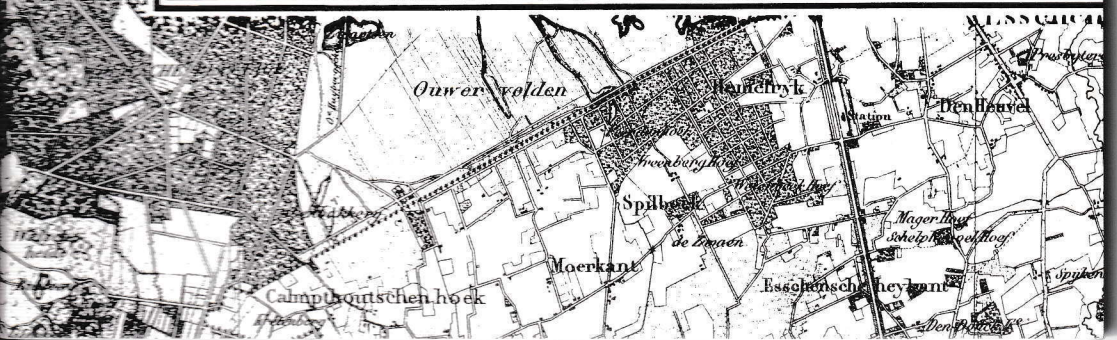

heemkunde kring
DE VIERSCHAER
wouw

4 - 92

Het plein in Heerle

Jarenlang werd er over gesproken, Heerle werd ongeduldig. Nu is het eindelijk zover, de grote opknapbeurt staat voor de deur. De bebouwing is inmiddels al aangepast. Een nieuwe gasterij 'De Afspanning' is gereed. Op de hoek van de Torenbaan verrees een nieuwe supermarkt en ook de kerk onderging een grondige opknapbeurt.

In dit korte artikel een terugblik op de situatie in Heerle zoals die vroeger was. Een nostalgische terugblik aan de hand van enkele oude ansichtkaarten en aantekeningen uit het archief van de bouwvergunningen.

De splitsing van de Herelsestraat met de Torenbaan heeft altijd al iets van een plein in zich gehad. Het pleintje heeft de vorm van het kenmerkende driehoekige plein zoals veel dorpen dat hadden en nog hebben. Hier werd de kerk gebouwd en kwamen natuurlijk de cafés, de winkels en daarmee was de kern van een (toekomstig) dorp ontstaan.

Aan de westkant van het plein stond de kerk. Dat kerkje was vroeger niet veel groter dan een fikse kapel. In 1648 moesten de katholieken het bovendien afstaan aan de hervormden. Die gemeente was in Heerle zo klein dat ze nauwelijks in staat waren om de kerk te onderhouden. 1) Toen het gebouw in 1800 terug werd gegeven aan de katholieken, moet het niet meer dan een bouwval geweest zijn. Er moest onmiddellijk veel aan opgeknapt worden. In 1820 wordt er opnieuw aan de kerk gebouwd en als Heerle in 1833 weer een zelfstandige parochie wordt, wordt de kerk opnieuw in de steigers gezet.

In 1861 komt er nieuwe kerk en het dorp Heerle leeft helemaal op. Niet alleen met de kerk ging het goed, ook de bevolking gedijde. In 1924 blijkt de kerk veel te

klein geworden en onder leiding van de benedictijn Dom Paul Bellot wordt een nieuw schip als het ware over de oude kerk heen gebouwd. De hoofdingang komt dan aan de zijkant. De hoofdingang aan de Herelsestraat raakt dan in onbruik.

Café Doggen

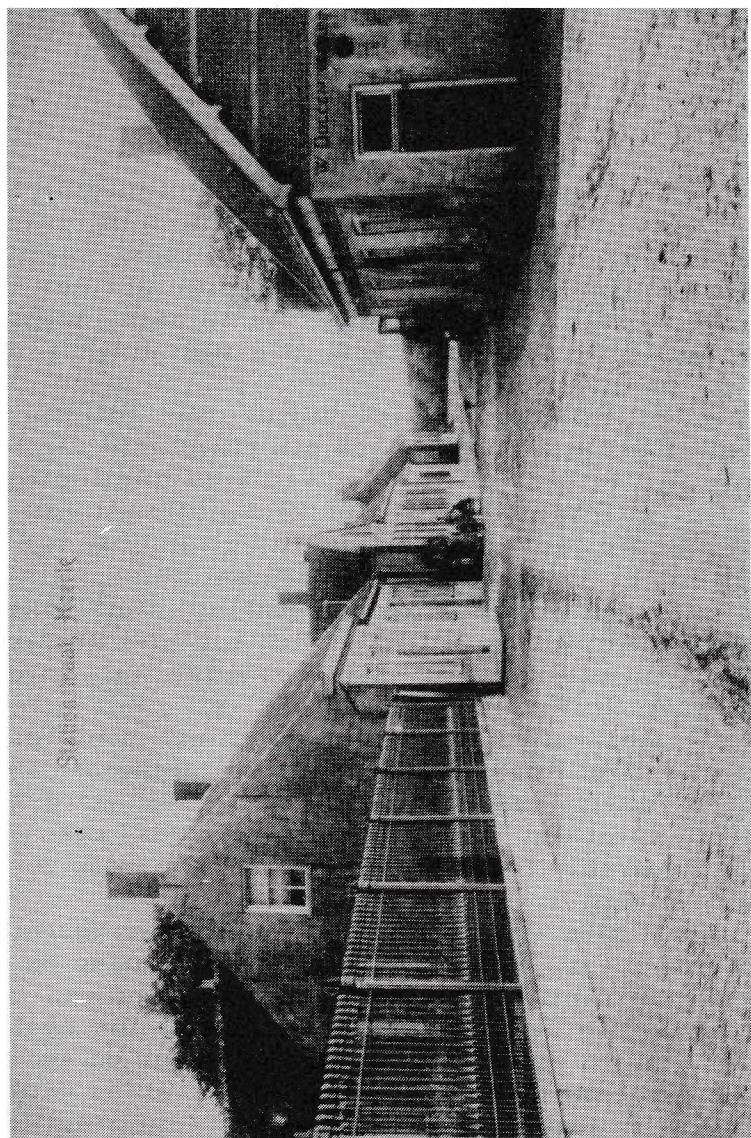
Aan de zuidkant werd het dorpsplein afgesloten door het café van Piet Doggen. Het was een ouderwets dorpscafé met aan de kant van de Torenbaan een schuur, waar de paarden gestald konden worden van de boeren die met hun gerij naar de kerk kwamen. Vandaar ook de naam 'Afspanning' op de gevel van het café. Het had slechts één verdieping en een puntdak.

Op 13 januari 1933 stapte Piet Doggen naar het Wouwse gemeentehuis met een tekening van een nieuw café dat hij wilde bouwen. Het was een gebouw van twee verdiepingen en dit deel van het bouwwerk prijkt nog steeds aan de zuidkant van het plein, want het werd bij de bouw van de nieuwe gasterij "De Afspanning" behouden.2)

B en W waren snel met hun bouwvergunning, want enkele dagen later ontving Doggen toestemming tot *"Het afbreken en weder opbouwen van een pand, en weer zal worden ingericht tot café met billardzaal."*

Twee jaar later wordt achter de schuur een schietbaan gebouwd voor handboogschutterij "Ons Genoegen". Die schutterij werd in 1897 opgericht en in 1957 werd het zestigjarig bestaan gevierd. Dat gebeurde met een compleet dorpsfeest, want dat jaar waren er liefst zeven jubilea te vieren.3)

Op 2 januari 1956 werd er opnieuw een bouwvergunning ingediend door P.L. Doggen. Hij vroeg toestemming om de schuur aan de kant van de Torenbaan te verbouwen tot harmoniezaal. Die harmoniezaal kwam niet alleen op het deel waar tot dan toe de schuur was, maar ook de keuken en de kamer aan de zijde van de Torenbaan werden uitgenomen en in de harmoniezaal opgenomen. In de zaal kwam zelfs een echt toneel. De afmetingen mochten er ook

Een foto genomen vanaf het plein voor de kerk. Rechts het café van W. Doggen en een inijkje in de Stationstraat. De foto moet rond de Eerste Wereldoorlog gemaakt zijn. (Foto: Collectie gemeente Wouw).

wezen, want de zaal kreeg een lengte van 14,5 meter en een breedte van ruim 9 meter.

De voormalige billardzaal verdween en daar kwamen de keuken, een kamertje en een slaapkamertje. 4)

De tijd stond ook in Heerle niet stil, het café ging over naar Jan Doggen en die verkocht het na een aantal jaren aan P.C. Akkermans. Die vroeg in 1974 toestemming om café en zaal te mogen verbouwen tot een bar-dancing. De zaak kreeg ook een andere naam en draaide verder als "De Sinjoor".

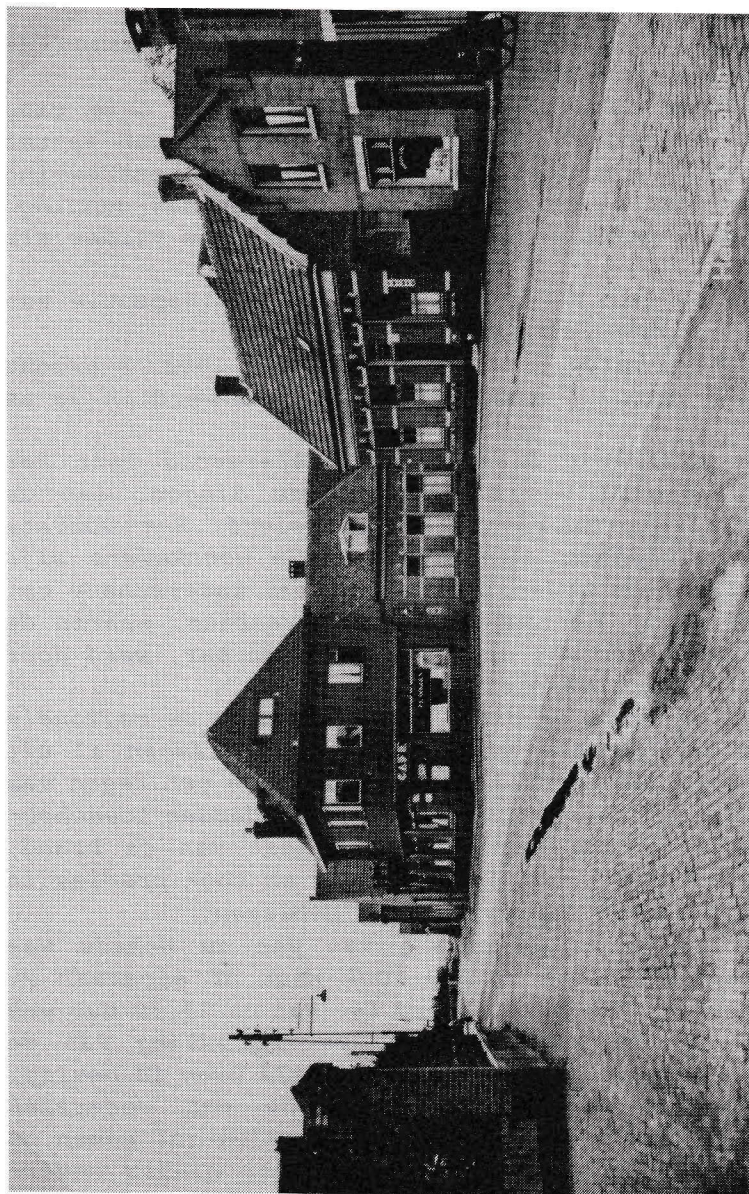
In 1978 moest hij na een brandveiligheidsinspectie een groot aantal voorzieningen treffen. 5)

Dat mocht niet baten, want op 10 februari 1982 's avonds om half elf brak er brand uit en de zaal werd in de as gelegd.

"Een fel uitslaande brand heeft gisteravond laat het grootste gedeelte van bar-dancing de Sinjoor aan de Herelsestraat te Heerle in de as gelegd. Het voorste deel van het gebouw, waarboven enkele woonkamers zijn gelegen, bleef behouden, maar liep veel waterschade op. Het gedeelte van het gebouw in de Torenbaan, waarin de zaal was gevestigd met op het podium een bar, werd door het vuur volledig vernield.

Rond 22.30 uur werd de brand gemeld en toen de regionale brandweer ter plaatse kwam, sloegen de vlammen al uit het dak. Kort daarop stortte het dak in en een regen van vonken verspreidde zich over de vele honderden toeschouwers. Overigens had het hele dorp last van de brand, want de wind stond zodanig dat stank en rook precies in de richting van de bebouwing werd geblazen.

Over de oorzaak en de omvang van van de schade was gisteravond nog niets bekend. Ook niet of eigenaar P. Akkermans tegen brand verzekerd is. Net na 23.30 uur was de brandweer het vuur meester. De nablissing van de smeulende puinhoop nam echter nog enkele uren in beslag. vandaag zal de technische recherche een onderzoek instellen, terwijl de gemeente maatregelen zal nemen om te voorkomen dat het doorgaande verkeer hinder ondervindt van de bouwval" 6).

Een ansichtkaart uit het begin van de jaren vijftig. Het café van Doggen was inmiddels vernieuwd. Rechts naast het café is een deel van het woonhuis te zien. In 1956 werd dit gedeelte verbouwen tot harmoniezaal, samen met de schuur waarvan nog een klein stukje te zien is. (Foto: collectie gemeente Wouw)

4

Vele jaren lang was daarna de bouwval een doorn in het oog. Tot de gemeente Wouw in 1989 het gebouw aankocht en in oktober 1990 de zaal af liet breken, waarna de opknapbeurt van de dorps kern Heerle in een stroomversnelling kwam. Johan Elst en Richard van Eekelen namen het bouwwerk en de grond over en lieten er een nieuwe horecagelegenheid bouwen Gasterij 'de afspanning'. Een oude naam was in ere hersteld.

Café-wagenmakerij Eijzermans

De noordzijde van het plein, op de hoek van de Torenbaan, stond vroeger het café en de wagenmakerij van P. Eijzermans. In 1928 vroeg hij nog toestemming om zijn houtzagerij uit te breiden met een boomzagersloods aan de kant van de Torenbaan (toen nog de Weg naar de Herelsche Heide genoemd) 7).

In 1930 vroeg Eijzermans toestemming om zijn woning te verbouwen. Ook het pandje naast zijn café was zijn eigendom, want in 1934 wilde hij dit verbouwen en in de ruimte tussen het café op de hoek van de Torenbaan en dit pandje de uitbreiding van het café vestigen. Het Wouwse college ging daar niet mee accoord. 8) De bouw van deze woning met café-uitbreiding ging niet door.

In 1966 is Jo Doomen de nieuwe eigenaar van het café. Hij wil de zaken groots aanpakken en op 7 juli 1966 vraagt hij de gemeente toestemming om in de voormalige zagerij aan de zijde van de Torenbaan een fritesverkoop te mogen beginnen.

Ook het café wordt vergroot, want in 1971 krijgt Doomen toestemming om het stuk open terrein tussen zijn café en de buurman vol te bouwen om het café uit te breiden. Wat in 1934 niet mocht, lukte in 1971 dus wel !

In datzelfde jaar werd er ook een restaurantje gebouwd achter het bestaande pand en kregen zij- en achtergevel een nieuw aanzien.

In het bouwarchief van de gemeente Wouw zit een zeer fraaie tekening van architect Alph. van Woerkom met een tekening van de nieuwe voorgevel van café "De Jo jo's", zoals het pand in 1968 wordt genoemd.

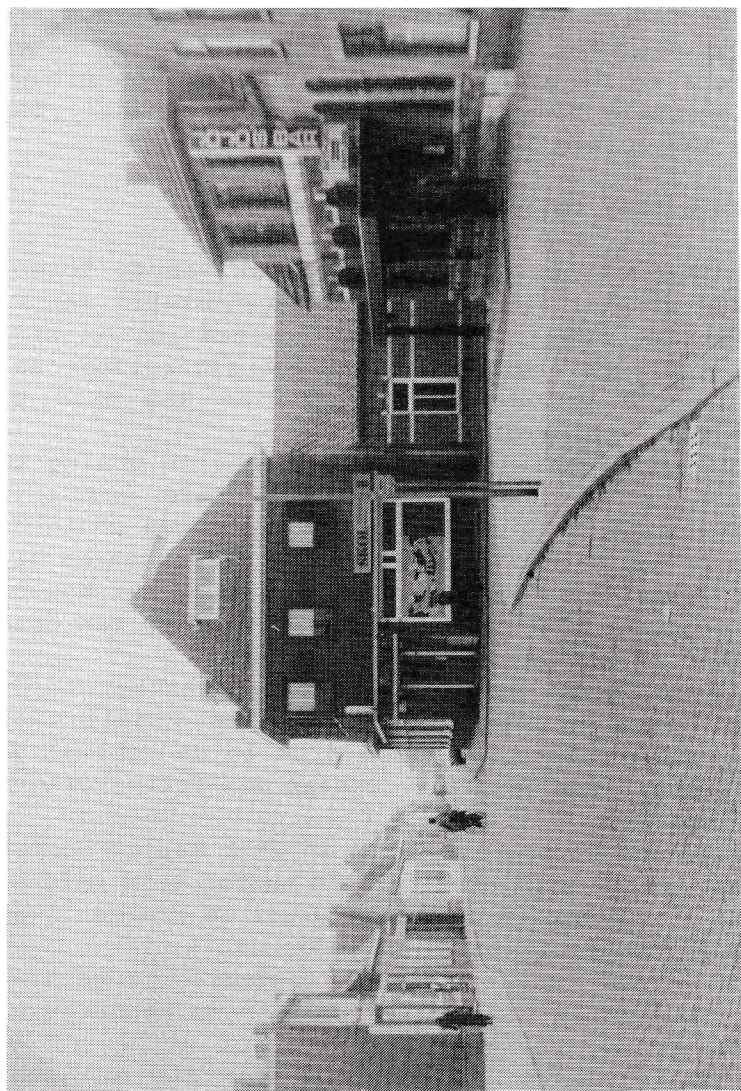

Foto van het plein in Heerle rond 1975. De Jo-jo's bar was al voorzien van een nieuwe gevel en het café van Doggen droeg inmiddels de naam 't Karhuis. Later werd de naam veranderd in De Sinjoor en in 1982 brak brand uit in de zaal, rechts van het café. (Foto: collectie gemeente Wouw)

Voor die nieuwe gevel werd eind 1973 een bouwvergunning verkregen. Een aantal jaren horen we dan niets meer, tot blijkt dat het binnen de horeca in Heerle niet best gaat. Het bedrijf van Doomen is inmiddels verkocht en het bedrijf gaat onder de nieuwe eigenaar zienderogen achteruit en wordt failliet verklaard. Het pand komt leeg te staan en wordt op een bepaald moment zelfs dichtgetimmerd. In juni 1990 kocht de gemeente het gebouw aan en in oktober 1990 ging het gebouw tegen de vlakte.

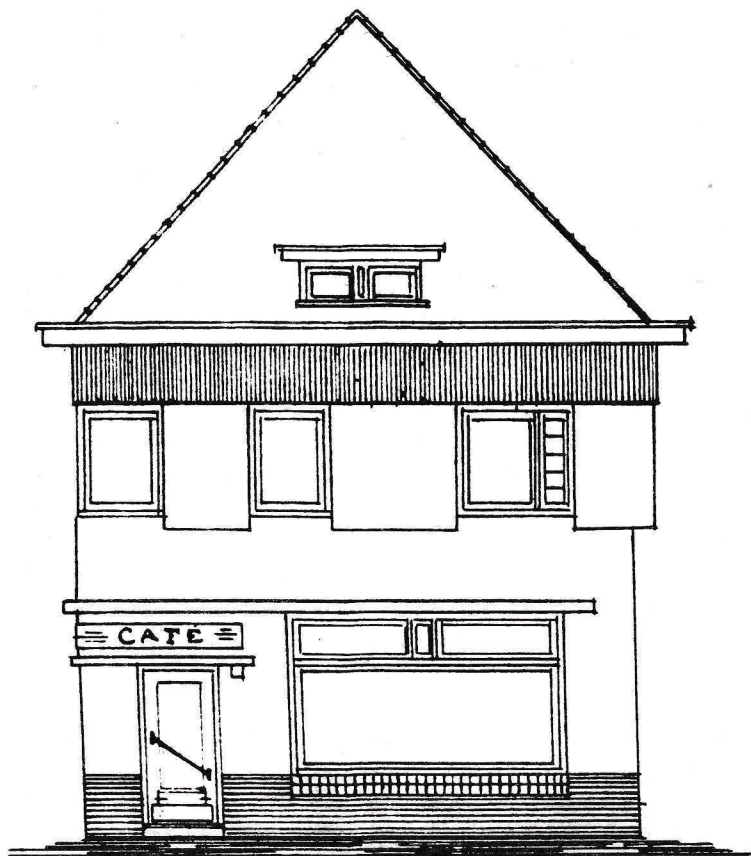
Na veel onderhandelen en problemen rondom het kappen van een oude boom werd er een nieuwe supermarkt gebouwd door J. van de Zande.

Andere panden

Naast café Eijzermans bezat P. Eijzermans nog een woning. In 1934 kreeg hij geen toestemming voor de bouw van een stukje café. Een jaar later, op 13 mei 1935, komt Eijzermans opnieuw met een tekening naar het Wouwse gemeentehuis voor Herelsestraat 101. Nu wil hij een woonhuis met slagerij bouwen. Voorin komt de winkel, achterin de slagerij. In deze slagerij was jarenlang het bedrijf van slager Jan Machielse gevestigd die later naar Wouw vertrok. Zijn knecht uit die tijd, J. Deelen, weet zich dat nog goed te herinneren. Na Machielse kwam slager Kees van de Boom.

Toen die een nieuw bedrijf bouwde in het begin van de Torenbaan, werd het pand verkocht en werd er een woning van gemaakt. In 1973 deed P. Elst, de toenmalige eigenaar een verzoek bij de gemeente Wouw om de woning te verbouwen. 9)

Naast deze slagerij, werd in door Eug. van Bulk, een Belgische bakker een winkel met bakkerij gebouwd. De bouwvergunning werd op 25 februari 1933 aangevraagd. Het ging om een winkelpand met een fraai betegelde voorgevel. Achter de winkel was het woonhuis en achterin het pand was de bakkerij.

De voorgevel van café Doggen uit 1933. Deze gevel bleef bij de verbouwing volledig gehandhaafd. (Bouwarchief gemeente Wouw)

Na de familie Van Bulk kwam Toon Deelen in de bakkerij. Hij trouwde met een dochter van Kuijpers en toen de hele familie kwam toen inwonen.

Teslotte ging het pand naar J. van de Zande. Hij vroeg in 1986 om een slaapkamer aan het pand aan te mogen bouwen.

In 1992 bouwde hij op de hoek van de Torenbaan de nieuwe Garantsupermarkt. Die werd op 11 november 1992 officieel geopend door wethouder G. Jonkers van Wouw.

Parochiehuis

Pal naast de kerk stond vroeger het parochiehuis. Dat was in 1912 op initiatief van pastoor L. de Boer gebouwd. Veel plezier heeft hij er zelf niet aan mogen beleven, maar de verenigingen van Heerle des te meer. Het gebouw droeg de naam Aloysiuspatronaat, maar in de volksmond heette het gewoon "'t Patronaat". Toch in 1972 zou het in functie blijven. Na het gereedkomen van dorpshuis De Schalm werd het afgebroken en van die tijd dateert het ruime plein voor de kerk en de school.

Waar nu de Berkenveldschool staat, stond eertijds het St. Antoniusklooster. Eind vorige eeuw werd het klooster gebouwd. In 1967 viel het onder de slopershamer. en moest het plaats maken voor de Berkenveldschool. 10)

Aan het plein in Heerle staan natuurlijk nog meer woningen, zoals de pastorie, de woningen van Rinus Elst en Leo van Ginderen, maar in dit artikel hebben we alleen dat deel van het plein beschreven dat de laatste decennia aan veranderingen onderhevig was.

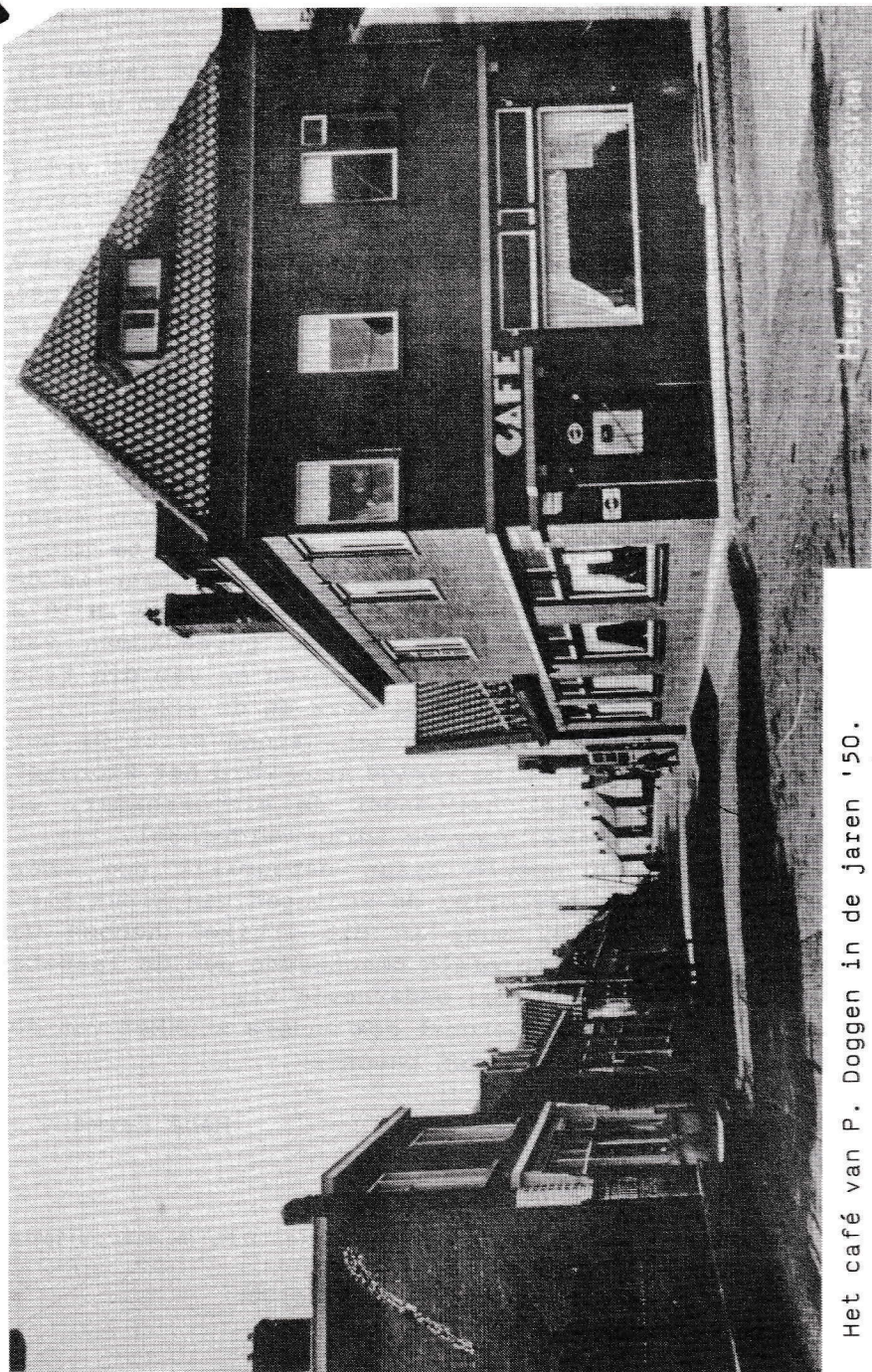
Mogelijk dat we in de toekomst ook andere stukken van de Herelsestraat de revue laten passeren.

Wouw, 22 november 1992

René Hermans

NOTEN:

1. Geschiedenis van de St. Gertrudisparochie. G.Muijs e.a. Uitgave Gertrudisparochie 1988.
2. Archief Bouwvergunningen Wouw (1928-1950) Bo 201
3. Brabants Nieuwsblad 11 mei 1957.

Het café van P. Doggen in de jaren '50.

-
4. Bo 1473 (Wouw-2 januari 1956)
 5. Bo 1474 (Wouw-1974/1978)
 6. Brabants Nieuwsblad van 11 februari 1982. Een dag later meldde de krant dat de oorzaak vermoedelijk kortsluiting in de versterker in de discotheek was.
 7. Bo 203 (Wouw-27 juni 1928)
 8. Bo 203. De aanvraag dateert van 17 augustus 1934. Op de tekening is met een lijn aangegeven welk gedeelte niet gebouwd mocht worden. De bouw is toen waarschijnlijk niet doorgegaan, want op 13 mei 1935 komt er een nieuwe aanvraag voor het naastgelegen pandje. Deze diverse bouwaanvragen zijn niet goed gearchiveerd en in Bo 205 ondergebracht, zijnde Herelsestraat 101. De aanvraag van 17 augustus 1934 hoort eigenlijk ook in het dossier Bo 205 te zitten.
 9. Bo 1481. In 1969 was de woning in het bezit van M. Buijs-Goosen die zelf in de Ekelstraat nummer 1 woonde. In 1971 en 1973 vroeg P. Elst bouwvergunningen aan voor het pand.
 10. Voor uitgebreider informatie verwijzen wij naar het boekje dat werd uitgegeven in 1988 ter gelegenheid van de eerste fase van de restauratie van de Gertrudiskerk in het dorp. Zie ook noot 1. Het boek werd destijds aangeboden aan de deelnemers aan de loterij, terwijl het restant werd verkocht aan belangstellenden.

